IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Strasburgu, 11.3.2014
COM(2014) 158 final

ANNEXES 1 to 2

ANNESSI

għal

KOMUNIKAZZJONI MILL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW U LILL-KUNSILL

Qafas ġdid biex jissaħħaħ l-Istat tad-Dritt

Anness I: L-Istat tad-Dritt bħala prinċipju fundamentali tal-Unjoni

L-istat tad-dritt u s-sistema legali tal-Unjoni

L-istat tad-dritt huwa prinċipju kostituzzjonali legalment vinkolanti. Huwa unanimament rikonoxxut bħala wieħed mill-prinċipji fundamentali inerenti fis-sistemi kostituzzjonali kollha tal-Istati Membri tal-UE u l-Kunsill tal-Ewropa.

Ferm qabel ma l-prinċipju tal-istat tad-dritt kien imsemmi b'mod espliċitu fit-Trattati tal-UE[1], il-Qorti tal-Ġustizzja fis-sentenza tagħha tal-1986 "Les Verts" kienet enfasizzat li l-UE hija bbażata fuq l-istat tad-dritt minħabba li la l-Istati Membri u lanqas l-istituzzjonijiet tagħha ma jistgħu jevitaw stħarriġ tal-mistoqsija jekk il-miżuri adottati minnhom humiex f'konformità mal-Karta Kostituzzjonali bażika, it-Trattat"[2].

Fil-ġurisprudenza tagħha, il-Qorti tindika li l-istat tad-dritt huwa s-sors tal-prinċipji ġustizzjabbli applikabbli b'mod sħiħ fiis-sistema legali tal-UE. Il-Qorti tenfasizza wkoll li dawn il-prinċipji huma prinċipji ġenerali tal-liġi mnisslin mit-tradizzjonijiet kostituzzjonali komuni għall-Istati Membri. Il-prinċipji li ġejjin huma sinifikanti:

(a) **il-prinċipju tal-legalità,**li f'termini sostanzjali jinkludi proċess trasparenti, responsabbli, demokratiku u pluralista biex jiġu ppromulgati l-liġijiet. Il-Qorti kkonfermat il-prinċipju tal-legalità bħala prinċipju fundamentali tal-Unjoni, billi stqarret li "[...] f'komunità ta' dritt, ir-rispett tal-legalità għandu jkun garantit kompletament "[3];

(b) **ċertezza tad-dritt,** li tirrekjedi fost oħrajn li r-regoli jkunu ċari u prevedibbli u ma jistgħux jinbidlu retroattivament. Il-Qorti enfasizzat l-importanza taċ-ċertezza tad-dritt billi ddikjarat li minħabba l-prinċipji taċ-ċertezza tad-dritt u l-protezzjoni tal-aspettattiva leġittima, "[...] l-effett tal-leġiżlazzjoni [tal-Unjoni] għandu jkun ċar u prevedibbli għal dawk li huma soġġetti għaliha [...]". Il-Qorti ddikjarat ukoll li "[...] il-prinċipju taċ-ċertezza tad-dritt jipprekludi miżura [tal-Unjoni] milli tidħol fis-seħħ f'data qabel il-pubblikazzjoni tagħha u li jekk ikun mod ieħor, f'każijiet eċċezzjonali biss, fejn l-għan li għandu jinkiseb jitlob hekk u fejn l-aspettativi leġittimi ta' dawk ikkonċernati jkunu rispettati kif jixraq"[4];

(c) **projbizzjoni tal-arbitrarjetà tas-setgħat eżekuttivi.** Il-Qorti tal-Ġustizzja ddikjarat: "Madankollu, fis-sistemi legali kollha tal-Istati Membri, kull intervent mill-awtoritajiet pubbliċi fil-qasam ta' attivitajiet privati ta' kull persuna, kemm jekk fiżika jew ġuridika, għandu jkollu bażi legali u jkun iġġustifikat għar-raġunijiet stabbiliti mil-liġi, u, għalhekk, dawn is-sistemi jipprovdu, għalkemm f'forom differenti, il-protezzjoni kontra intervent arbitrarju jew sproporzjonat. Il-ħtieġa għal din il-protezzjoni trid tiġi rikonoxxuta bħala prinċipju ġenerali tal-liġi [tal-Unjoni]. […]"[5];

---

1 L-ewwel referenza għall-istat tad-dritt kienet tinsab fil-Preambolu tat-Trattat ta' Maastricht tal-1992. It-Trattat ta' Amsterdam semma l-Istat tad-Dritt fl-Artikolu 6(1) sostanzjalment bl-istess mod bħall-Artikolu 2 kurrenti tat-TUE.

2 Il-Kawża 294/83, "Les Verts" vs Il-Parlament Ewropew, [1986] Ġabra 01339, paragrafu 23.

3 Il-Kawża C-496/99 P, Il-Kummissjoni vs CAS Succhi di Frutta [2004] Ġabra I-03801, paragrafu 63.

4 Il-Kawżi Magħquda 212 sa 217/80 Amministrazione delle Finanze dello Stato vs Salumi [1981] Ġabra 2735, paragrafu 10.

5 Il-Kawżi Magħquda 46/87 u 227/88 Hoechst vs Il-Kummissjoni [1989] Ġabra 02859, paragrafu 19.

(d) **sħarriġ ġudizzjarju indipendenti u effettiv, inkluż ir-rispett tad-drittijiet fundamentali.** Il-Qorti tenniet li l-UE hija unjoni bbażata fuq l-istat tad-dritt li fiha l-atti tal-istituzzjonijiet tagħha huma soġġetti għal sħarriġ tal-kompatibilità tagħhom, b'mod partikolari, it-Trattati, il-prinċipji ġenerali tad-dritt u d-drittijiet fundamentali". Il-Qorti speċifikat li dan ifisser, b'mod partikolari, li "individwi huma intitolati għal protezzjoni ġudizzjarja effettiva tad-drittijiet li għandhom mill-ordni ġuridiku tal-Unjoni". Il-Qorti spjegat b'mod ċar li d-dritt għal protezzjoni bħal din huwa "wieħed mill-prinċipji ġenerali tal-liġi mnissel mit-tradizzjonijiet kostituzzjonali komuni għall-Istati Membri, li ilu stabbilit fl-Artikoli 6 u 13 tal-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali"[6].

(e) Barra minn hekk, fir-rigward tar-rabta bejn id-dritt għal proċess ġust u s-separazzjoni tas-setgħat il-Qorti speċifikat li "[...] il-prinċipju ġenerali tad-dritt [tal-Unjoni] li jippermetti li kull persuna jkollha dritt għal proċess ġust, ispirat mill-Artikolu 6 tal-KEDB [...] jinkludi d-dritt għal tribunal li huwa indipendenti għas-setgħa eżekuttiva b'mod partikolari [...][7]". Il-prinċipju tas-separazzjoni tas-setgħat, huwa fil-fatt, element importanti biex tiġi żgurata l-konformità mal-prinċipju tal-istat tad-dritt. Madankollu, dan jista' jieħu forom differenti minħabba mudelli parlamentari differenti u livelli differenti li dan il-prinċipju japplika għalihom fil-livell nazzjonali. F'dan ir-rigward, il-Qorti għamlet referenza għas-separazzjoni operattiva tas-setgħat bħala sħarriġ ġudizzjarju indipendenti u effettiv, u indikat li "[...] il-liġi tal-UE ma għandhiex tipprekludi Stat Membru milli fl-istess ħin jeżerċita funzjonijiet leġiżlattivi, amministrattivi u ġudizzjarji, sakemm dawn il-funzjonijiet jitwettqu skont il-prinċipju tas-separazzjoni tas-setgħat li jikkaratterizza l-funzjonament tal-istat tad-dritt"[8].

(f) **ugwaljanza quddiem il-liġi.** Il-Qorti enfasizzat ir-rwol ta' trattament ugwali bħala prinċipju ġenerali tal-liġi tal-UE billi tistqarr li "għandu jitfakkar li l-prinċipju ta' trattament ugwali huwa prinċipju ġenerali tal-liġi tal-UE, stabbilit fl-Artikoli 20 u 21 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea"[9].

L-istat tad-dritt u l-Kunsill tal-Ewropa

Dawk l-aspetti tal-istat tad-dritt bħala denominatur komuni tal-Unjoni huma riflessi b'mod sħiħ fil-livell tal-Kunsill tal-Ewropa. Filwaqt li ma hemmx definizzjoni fl-istatut tal-Kunsill tal-Ewropa jew fil-KEDB[10], u minħabba li l-lista preċiża tal-prinċipji, l-istandards u l-valuri li joriġinaw mill-istat tad-dritt jistgħu ivarjaw fuq livell nazzjonali, il-Kummissjoni ta' Venezja, f'rapport ippubblikat fl-2011 tirreferi għall-istat tad-dritt bħala "standard Ewropew fundamentali u komuni biex jiggwida u jillimita l-eżerċizzju tas-setgħat tad-demokrazija" u bħala "parti inerenti ta' kull soċjetà demokratika" li "tirrikjedi li kulħadd jiġi trattat minn dawk li jieħdu d-deċiżjonijiet b'dinjità, ugwaljanza u razzjonalità u skont id-dritt, u jkollu l-

6 Il-Kawża C-583/11 P Inuit Tapiriit Kanatami u Oħrajn vs Il-Parlament u l-Kunsill, li għadha ma ġietx ippubblikata, paragrafu 91; Il-Kawża C-550/09 E u F, [2010] Ġabra I-06213, paragrafu 44; Il-Kawża C-50/00 P Unión de Pequeños Agricultores [2002] Ġabra I-06677, paragrafu 38 u 39.

7 Kawżi Magħquda C-174/98 P u C-189/98 P, Il-Pajjiżi l-Baxxi u Van der Wal vs Il-Kummissjoni [2000] Ġabra I-00001, paragrafu 17.

8 Il-Kawża C-279/09 DEB, [2010] Ġabra I-13849, paragrafu 58.

9 Il-Kawża C-550/07 P, Akzo Nobel Chemicals u Akcros Chemicals vs Il-Kummissjoni [2010] Ġabra I-08301, paragrafu 54.

10 Fil-preambolu tad-Dikjarazzjoni Universali tan-Nazzjonijiet Uniti dwar id-Drittijiet tal-Bniedem (1948) hemm referenza għall-istat tad-dritt iżda l-ebda definizzjoni.

opportunità li jikkontesta d-deċiżjoijiet quddiem qrati indipendenti u imparzjali"[11]. Partikolarment, fuq il-bażi wkoll tal-ġurisprudenza rilevanti tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem, fir-Rapport tagħha l-Kummissjoni ta' Venezja identifikat il-karatteristiċi importanti u ġeneralment komuni iżda mhux eżawrjenti li ġejjin tal-istat tad-dritt:

(a) legalità (inkluż proċess trasparenti, responsabbli u demokratiku li jippromulga l-liġijiet);

(b) ċertezza tad-dritt;

(c) projbizzjoni ta' arbitrarjetà;

(d) aċċess għall-ġustizzja quddiem qrati indipendenti u imparzjali;

(e) rispett għad-drittijiet tal-bniedem; nondiskriminazzjoni u ugwaljanza quddiem id-dritt.

L-istat tad-dritt fuq livell nazzjonali

Filwaqt li l-istat tad-dritt ma kienx definit b'mod preċiż jew eżawrjenti minn kostituzzjonijiet nazzjonali jew qrati, u ma kienx dejjem kodifikat b'mod ċar u uniformi f'kostituzzjonijiet bil-miktub, huwa denominatur komuni fit-tradizzjonijiet kostituzzjonali Ewropej moderni. F'bosta ċirkustanzi l-qrati nazzjonali jagħmlu referenza għalih sabiex jiggwidaw l-interpretazzjoni tagħhom tal-liġi nazzjonali jew jużawh bħala sors biex jiżviluppaw b'mod sħiħ il-prinċipji ġustizzjabbli.

[11] Ara r-Rapport tal-Kummissjoni ta' Venezja tal-4 ta' April 2011 L-Istudju Nru 512/2009 (CDL-AD(2011)003rev).

Anness II

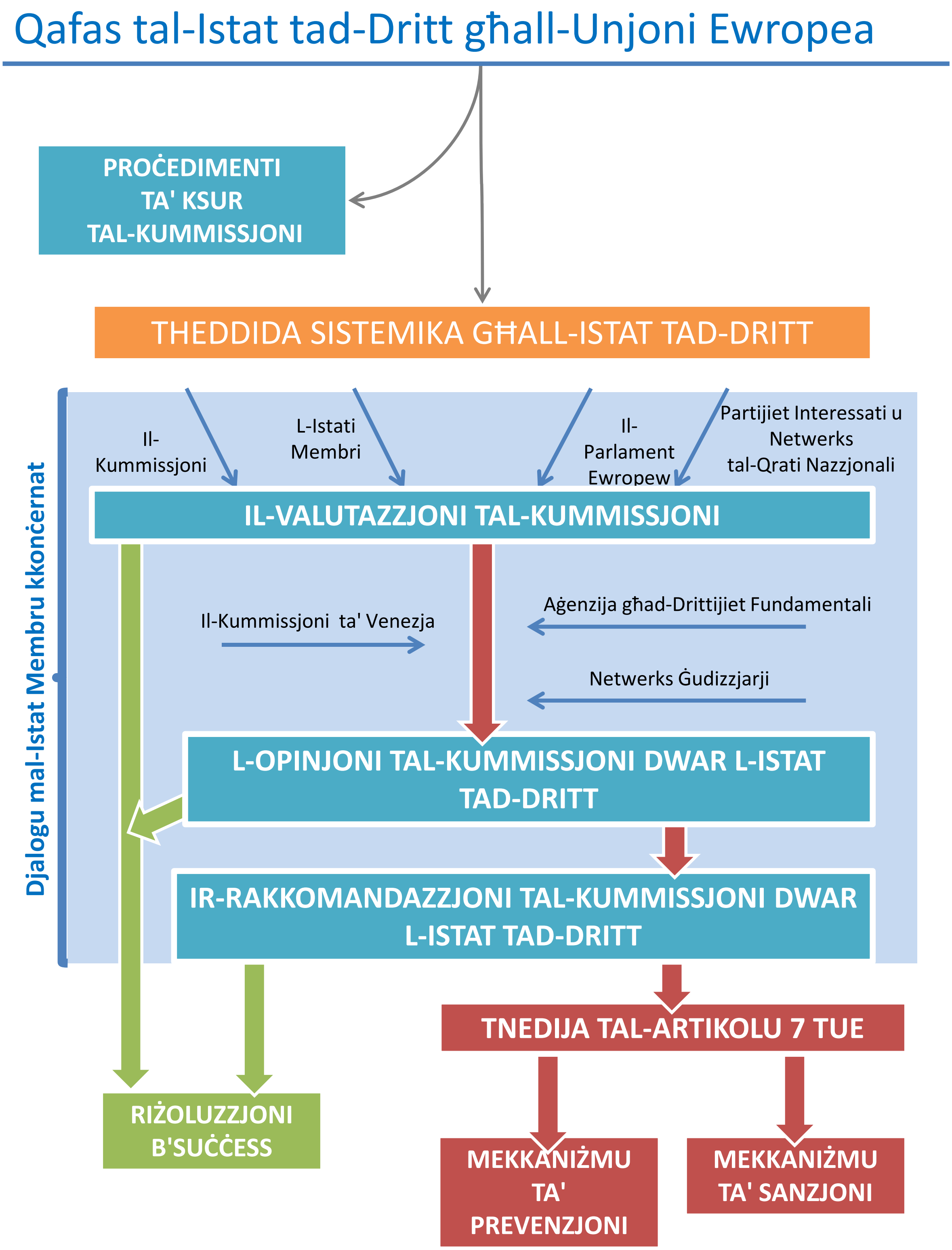
Qafas tal-Istat tad-Dritt għall-Unjoni Ewropea
PROĊEDIMENTI TA' KSUR TAL-KUMMISSJONI
THEDDIDA SISTEMIKA GĦALL-ISTAT TAD-DRITT
Djalogu mal-Istat Membru kkonċernat
Il-Kummissjoni
L-Istati Membri
Il-Parlament Ewropew
Partijiet Interessati u Netwerks tal-Qrati Nazzjonali
IL-VALUTAZZJONI TAL-KUMMISSJONI
Il-Kummissjoni ta' Venezja
Aġenzija għad-Drittijiet Fundamentali
Netwerks Ġudizzjarji
L-OPINJONI TAL-KUMMISSJONI DWAR L-ISTAT TAD-DRITT
IR-RAKKOMANDAZZJONI TAL-KUMMISSJONI DWAR L-ISTAT TAD-DRITT
TNEDIJA TAL-ARTIKOLU 7 TUE
RIŻOLUZZJONI B'SUĊĊESS
MEKKANIŻMU TA' PREVENZJONI
MEKKANIŻMU TA' SANZJONI